

УДК: 94:329.79:616-007.29(44)»1968/1975»

Альона Власова*

ВПЛИВ ЖІНОЧОГО РУХУ НА ВИРІШЕННЯ ПИТАННЯ ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЇ АБОРТІВ У ФРАНЦІЇ (1968–1975 рр.)

Протягом тривалого часу відповідно пануючим стереотипам патріархального суспільства жінки у Франції залишались замкнені в тенетах побуту та материнства. Вони не мали можливості вільно розпоряджатись своїм життям, самостійно вирішувати та обирати свій професійний шлях. В ході трансформації французького суспільства жінки отримали право голосу та прагнули до економічної незалежності, соціальної визначеності та правової захищеності. Для набуття більшої впевненості та рівності жінки потребували права вільно і самостійно планувати своє життя. Перепоною на шляху до своєї особистої реалізації стала неможливість жінок здійснювати самостійний контроль над репродуктивними функціями свого організму. У Франції діяли жорсткі заборони на операції із переривання вагітності та протизаплідні засоби, що об'єднало жінок у боротьбі за захист своїх прав, декриміналізацію абортів та введення дозволу на контрацепцію.

Ключові слова: Франція, жінки, суспільство, декриміналізація, легалізація, аборт, контрацепція.

Одним із проблемних питань для французького суспільства залишалось кримінальна відповідальність жінок за операції із переривання вагітності, в той час коли діяла заборона на протизаплідні засоби. Французьке суспільство зазнало глибоких соціальних змін, сформувались нові традиції взаємовідносин між жінками та чоловіками, новий імідж жінки, відбулась трансформація шлюбу та місця жінки у економічному, політичному та соціальному житті, що потребувало відповідних змін у законодавчих нормах. Жіночим рухом у Франції у період 1968–1975 рр. було організовано низку заходів для розв'язання питання декриміналізації абортів у країні. Знищення застарілих норм та стереотипних упереджень, які тримали у напруженості французьке суспільство було можливим шляхом оновлення законодавства Франції.

---

* Аспірантка 4 року навчання ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», м. Київ.

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції

Метою дослідження є діяльність жіночого руху у Франції на шляху вирішення питання декриміналізації абортів та запровадження відповідних змін до законодавства країни.

Об'єктом дослідження є жіночий рух у Франції, предметом виступають події пов'язанні із процесом боротьби французьких жінок за захист своїх прав та вільного контролю над репродуктивними функціями свого організму.

Питання знайшло широке відображення у дослідженнях із гендерної історії, соціології, філософії та психології. У рамках існуючих досліджень розглядаються соціальні зміни у французькому суспільстві, психології взаємовідносин між статтями, філософські ідейні засади трансформації бачення жінок у суспільстві та їх місця у ньому як незалежного суб'єкту.

Основу репродуктивних прав складало право на планування сім'ї, воно надавало можливість захистити жіноче здоров'я у разі вільної можливості скористатися цими правами. Практично реалізувати це право з одного боку, шляхом запобігання небажаної вагітності, з іншого боку, шляхом її штучного переривання [10, с. 77]. Жіночий рух Франції рішуче став на захист жіночого здоров'я відповідно до прав і свобод людини, до яких належить вільне право планувати свою сім'ю. Введення дозволу на контрацепцію стало одним з невід'ємних прав людини, яке дозволяло самостійно планувати сім'ю та уникнути небажаної вагітності. У центрі цієї проблеми розглядався загальний добробут жінок і їхнє право розпоряджатися своїм тілом [8].

У 1960-х рр. у Франції відбулось виокремлення жінок у соціальну групу, із власним ідейним рухом. Активна позиція ґрунтувалась на бажанні жити усупереч традиційній «жіночій долі», прагненні до свободи, творчості, самореалізації. Жіночий рух був зумовлений підйомом соціальної активності працюючих та освічених жінок, кількість яких значно зросла за останнє десятиліття. В умовах соціальної кризи сформувався імідж та соціальні пріоритети жінок. Відмовившись від ролі дружини-домогосподарки і помічниці

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції
чоловіка, жінка йде до самовираження, соціального визнання як рівноправного партнера чоловіка у родині та поза її межами [7, с. 139].

Протягом 1960-х рр. відбулось формування окремих виключно жіночих груп різної спрямованості, організувались клуби жінок за інтересами. На тематичних зустрічах, що були організовані активістками руху жінки знаходили своїх прибічниць [2]. Навесні 1968 р. у Парижі, на вулиці Вожирар, для обговорення проблем пов'язаних із абортom, жінки почали збиратися на квартирі Маргарет Дюрі. Темати для розмов також були: згвалтування та необхідність дозволу на контрацепцію. Жіночі зустрічі дуже швидко перетворились у жіночу організацію, члени якої власними силами вирішили почати боротьбу проти пригноблення жінок. Створена організацію отримала назву «Рух за визволення жінок» («Mouvement de libération de la femme», MLF). Організація «Рух за визволення жінок» швидко розвивалась та набула популярності по всій Франції. В рамках діяльності організації обговорювалося безліч проблем: від заборони статевої дискримінації до рівності чоловіків і жінок у питаннях планування сім'ї. Порушувались питання відносно необхідності законодавчого захисту жінок від насильства та ряду проблеми з якими жіноцтво пов'язувало свою правову нерівність та беззахисність у суспільно-політичному та економічному житті [18, 3]. Настрій жінок, що входили до новоствореної жіночої організації відповідали дійсності соціально неспокійного французького суспільства.

Активізація жіночого руху була пов'язана із змінами у ставленні до сексуальної поведінки і моралі у французькому суспільстві. Жінки виступали за вільний вибір протизаплідних засобів та можливість планувати вагітність, що на їх погляд мало сприяти не тільки можливості розпоряджатися своїм тілом, а і своїм життям. Дозволило відчувати себе більш впевнено та вільно у сексуальних стосунках із чоловіком, бути рівною з ним у взаємовідносинах. Але з іншого боку жінки також розуміли, що їх виступ проти шлюбу, як інституту пригноблення та боротьба за можливість співжиття без укладання цивільних

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції активів про реєстрацію шлюбів є також результатом сексуальної революції позитивним виключно для чоловіків [7, с. 140].

Міжнародною організацією ООН ще у 1968 р. було проголошено право на планування сім'ї та вільне відповідальне батьківство, як невід'ємного права кожної людини. За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я, термін «планування сім'ї» передбачав такі види діяльності, які мають на меті допомогти окремим особам і подружнім парам досягти бажаних результатів, а саме: уникнути небажаної вагітності, народити бажану дитину, регулювати інтервали між вагітностями, вільно обирати час народження дитини в залежності від віку батьків та стану їх здоров'я та визначати самостійно число дітей у сім'ї. Важливою складовою планування сім'ї стала контрацепція. Правильно підібраний метод планової контрацепції дозволяє уникнути штучного переривання небажаної вагітності [4].

Революційною подією в історії жіночого руху у Франції стала публікація радикального за своїм змістом маніфесту підписаного 343 жінками, які вдалися до нелегальних абортів. Цей маніфест закликав до надання жінкам можливості самостійно регулювати народжуваність та планувати своє життя та виступав проти застарілого французького законодавства [17]. Зміст опублікованого маніфесту 5 квітня 1971 р. у журналі «Le Nouvel Observateur», був наступним: «Цитуючи 1 мільйон жінок які роблять щороку аборт у Франції у небезпечних умовах, через необхідність приховувати свої дії, за які вони можуть бути засудженні, в той час коли аборт є простою операцією під наглядом лікаря. Закон зневажає мільйон жінок. Я заявляю, що я одна з них. Я заявляю про аборт. Ми вимагаємо вільний доступ до контрацепції та легалізацію абортів» . Маніфест став результатом постійного зростання нелегальних операцій та відображав необхідність розв'язання ряду проблем з боку уряду, які були спричиненні в першу чергу відсутністю дозволу на контрацептиви. Бій за легалізацію абортів став головним у боротьбі жінок за рівні можливості, жінки потребували лібералізації закону та самостійно приймати рішення мати чи не

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції мати дітей. Маніфест вимагав вільний доступ до протизаплідних засобів та легалізації абортів, за який велось кримінальне провадження та штраф. Жінки, що вдавались до нелегального абортів були приречені на осуд, для досягнення своєї мети вони вдатися до великої кількості підпільних процедур та піддавались постійним приниженням [17].

Активістки жіночого руху у Франції, вдавшись до кардинальних дій у боротьбі за впровадження контрацептивів та декриміналізації абортів, були сприйняті в дусі традиційного суспільства. Жінок обвинувачували, що вони стоять на боці повій та закликають до дітовбивства. Для французьких жінок легальний аборт повинен був надати можливість мінімізувати шкоду для жіночого здоров'я, введення контрацептивів стати методом підвищення гігієни у боротьбі з вірусними захворюваннями, що передаються статевим шляхом. Заборона абортів не призводила до його знищення, а навпаки сприяла зростанню кримінальних абортів та підпільній лікарській практиці [18]. Зважаючи на ситуацію, що склалась в період соціальних виступів у Франції, яка полягала у впровадженні не лише нової культури і зміни патріархальних традицій, а і сексуальної революції, яка полягала не тільки у особистих потребах жінок і їх сексуальних бажаннях, а у загалом новому баченні французької сім'ї, яка могла би мати змогу планувати подружжям поповнення у родині виходячи із соціальних та матеріальних можливостей [6].

Задекларований жінками «Маніфест 343», чітко виражав не розділення традиційної моралі, він був як аргумент «моральності абортів», можливості жінкам вести соціально-активний спосіб життя. Введення «права жінки на аборт» було тотожним із боротьбою з консервативним законодавством. Принцип «права жінки на аборт» це і є «право жінки на власне тіло», або право вільно розпоряджатися своїм тілом та своїм життям. Маніфест привів до зняття заборони на контрацептиви у Франції. Принципи, які були покладені до Маніфесту були частиною концепції ідей «другої хвилі» фемінізму: народження дітей – це право, а не обов'язок жінки. Активістки прагнули

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції
подолання традиційних уявлень про головне призначенням жінок та сенс їхнього життя, який зводився виключно до виконання репродуктивних функцій. «Право жінок на власне тіло» є важлива та невід’ємна частиною жіночої свободи та прав [7, с. 160].

Потрібність перегляду законодавства щодо декриміналізації абортів та необхідності дозволу контрацептивів була підтверджено судовим процесом, який набрав гласності на всю Францію. У жовтні – листопаді 1972 р. у м. Бобіньї велось кримінальне провадження по справі Мішель Шевальє, яку було засуджено за допомогу зробити нелегальний аборт своїй 17 річній доньки Марі-Клер Шевальє, яка завагітніла в наслідок зґвалтування [21]. Мати дівчинки звернулася до лікарів із необхідністю провести операцію, їй було відмовлено у зв’язку із відсутністю реальних доказів щодо її зґвалтування. Політичне розслідування не надало необхідних документів які би дозволили хоча б розглянути можливість операції. Це змусило звернутись до нелегальних дій, внаслідок яких 5 жінок предстали перед судом: неповнолітня зґвалтована дівчинка – Марі-Клер Шевальє, її мати Мішель Шевальє та всі лікарі причетні до справи за підпільну медичну практику [21].

Адвокатом по справі стала Жизель Халімі, яка разом із своєю колегою Симоною де Бовуар із жіночої організації «Вибір: справа жінок», погодилась вести судовий процес та тим самим протистояти знов закону про кримінальність абортів який діяв у країні ще з 1920 р. Більшість заможних французенок користувались послугами закордонних лікарів у Швейцарії та Великобританії, малозабезпечена частина жінок же позбувалась небажаної вагітності у Франції нелегально, користуючись підпільними медичними послугами, які як правило були дуже небезпечними та коштовними для французьких малозабезпечених жінок. По «Справі Бобіньї» проходила сума нелегальної операції близько 4500 франків та ціна за операції в жодному випадку не гарантувала ні санітарних умов, ні впевненості у збереженні репродуктивної функції жінки, а іноді навіть збереження життя пацієнтки [11].

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції

Слухання по справам нелегального абортів відповідно до законодавства були закритими. До зала суду були допущені лише адвокати, Жизель Халімі та Симона де Бовуар, але не зважаючи на заборону висвітлювання у пресі справ по подібним судовим розслідуванням, розголошення вона набула у друкованих виданнях жіночих організацій. Внаслідок чого біля стін суду у м. Бобіньї під час закритих слухань було проведено ряд демонстрацій на захист обвинувачених та перегляду закону щодо абортів у Франції. 11 жовтня 1972 р. пройшла демонстрація «Руху за визволення жінок» із скандуванням гасел на кшталт «Англія для багатих, в'язниці для бідних!». Після розгону демонстрації жінки поширили тисячі листівок, преса висвітлила на своїх шпальтах події пов'язані із придушення жіночої демонстрації [20]. Розповсюдження листівок стали результатом проведеного форуму адвокатом Жизель Халімі, яка трансформувала дебати по справі Бобіньї у громадський форум, так як суд повинен виражати громадську думку і повинен захищати інтереси суспільства [16].

Зважаючи на розголос справи, останні слухання були відкритими. До залу суду 8 листопада 1972 р. прийшла величезна кількість відомих французів, які висловили підтримку обвинувачених та виступили із підтримкою щодо необхідності легалізації абортів, серед них були актори та актриси, письменники та письменниці, вчені та науковці, біологи, нобелівські лауреати, політики та філософи. Біля суду в цей день стояв натовп жінок із жіночих організацій та просто небайдужих французів [19].

Прокуратура м. Бобіньї звинувачувала журналістів у порушенні «Закону про свободу преси», який забороняв публікацію дебатів про аборти. Але під час слухань судової справи представники засобів масової інформації були допущені до зали суду. За судовим процесом слідкувала вся країна, висунуті обвинувачення по справі були наступні: із Марі-Клер Шевальє зняті обвинувачення тому, що до соціальних, моральних та сімейних обмежень як неповнолітня вона не могла чинити опір. Мати Марі-Клер Шевальє була

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції притягнута до сплати штрафу у розмірі 500 франків. Лікаря за нелегальну медичну практику засудили до 1 року умовно, з інших двох медичних представників обвинувачення були зняті [14].

По закінчену судового процесу С. де Бовуар на шпальтах офіційних журналів жіночих організацій оприлюднили проект закону та збірку стенографічних слухань по «Справі Бобіньї». Більше ніж 30 000 примірників були розповсюджені і свідчили про те, що французьке суспільство підтримує нарешті перегляд застарілого законодавства. Сотні статей, демонстрацій, програм на радіо і телебаченні були присвячені цій справі, до реєстру міста в якому відбувались події за кілька днів до судового розгляду надійшло велика кількість листів, телеграм і петицій з вимогою виправдати обвинувачену зґвалтовану дівчину [15].

9 січня 1973 р. президент Жорж Помпиду на прес-конференції підняв питання про аборт, підтвердивши думку французького суспільства про те чинне законодавство є застарілим і потребує перегляду. Під впливом судового процесу 1972 р. почалась підготовка до перегляду та декриміналізації абортів [12].

Наступним президентом Валері Жискар д'Естеном при формуванні уряду вперше у Франції було надано місця жінкам. Основою його політичного курсу стало сприяння формуванню демократичної держави на принципах гендерного паритету та рівності. Адже, активна участь жінок на рівних з чоловіками в процесах ухвалення рішень на усіх рівнях має засадниче значення для досягнення рівності, яка необхідна для стійкого розвитку демократії [5, с. 205]. Нова ідеологія французького президента повинна була налагодити не тільки діалог із суспільством та знищити дискримінацію, а сформувати нову культуру в нових історичних умовах. Новий курс у соціальній політиці був цілеспрямованою спробою створити гармонійне суспільство шляхом знищення патріархальних та традиційних відносин у ньому, які в свою чергу базувались на нерівності членів французького суспільства [5, с. 235].

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції

В уряді президента Франції Валері Жискар д'Естена який був сформований у 1974 р. представниці жіночої статі, зайняли керівні міністерські пости. Завдяки Симоні Вей на посту міністра охорони здоров'я була проведена історична реформа стосовно легалізації абортів у Франції. Саме Симона Вей винесла на розгляд закон про легалізацію абортів у 1974 р. Згідно застарілого закону аборт карався і тягнув за собою позбавлення волі строком на 6 місяців, в той час як у сусідніх європейських країнах: Великобританії, Німеччині та Швейцарії вже існувало ліберальне законодавство в цьому питанні, тому більшість француженок, які мали матеріальну можливість вирішували свої проблеми за кордоном. Питання легалізації абортів у Франції пройшло через низку засідань, відбулась велика кількість парламентських дебатів. Проблема прийняття закону про легалізацію абортів набула широкої популярності в засобах масової інформації, обговорення законів транслиювалося постійно по телебаченню та щодня друкувалось на шпальтах газет [5, с. 208]. Участь у обговоренні прийняття цього законопроекту приймали прем'єр-міністр Жак Ширак, міністр юстиції Жан Леканює, міністр внутрішніх справ Мішель Понятовскі та Мішель Дюрафур, який став відповідальним за питання соціального страхування. Але аборт при прийнятті закону у Франції вирішено було не оплачувати із фонду соціального страхування. Активну участь у розв'язанні питання щодо моральності чи не моральності абортів приймав президент Валері Жискар д'Естен, який саме прийняв на себе удар із боку Папи Римського Іоана Павла II. Президент особисто ввів переговори із ним: «я католик, але я глава світської республіки. Я не можу нав'язувати особисті упередження своїм громадянам. Я повинен лише слідкувати за відповідністю закону реальним потребам суспільства, однак цивільний закон не може застосовувати кримінальне покарання, нав'язувати ці заборони суспільству в цілому» [5, с. 210].

Основною метою впровадження закону про легалізацію абортів було дати можливість вирішувати питання самостійно, реформа не була направлена на

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції
підтримку абортів чи їх схвалення, закон відповідав лише реаліям французького суспільства. Реформування торкнулося всебічно жіночої консультації, законопроект був якісно продуманий, відбулось введення обов'язкових співбесід та консультацій з лікарями та встановлені певні строки переривання вагітності [5, с. 208]. Законопроект щодо легалізації абортів був найбільш дискусійним та був прийнятий завдяки саме Симоні Вей, 15 січня 1975 р. конституційна рада оголосила, що новий закон відповідає Конституції Франції. Після прийняття закон багато разів намагалися переглянути, але щоразу до нього вносились лише зміни, що зробили його ще більш досконалим [5, с. 212; 1, с. 164].

Таким чином, жіночий рух у Франції у боротьбі за захист своїх прав, можливості вільно планувати своє життя, шляхом добровільного і самостійного планування сім'ї зробив великий вплив на вирішення питання декриміналізації абортів та запровадження дозволу на контрацепцію у Франції, вживши ряду радикальних заходів. Нова та незвичайна програма реформування країни, представлена президентом Франції Валері Жискар д'Естеном, що поєднувала інноваційні та модернові принципи розширення демократії, сприяла пришвидшенню вирішення проблем, пов'язаних із дискримінацією жінок. Вона підтримала їх у вільній можливості обирати та планувати своє життя. Шлях розбудови демократичного французького суспільства за умов організації плюралістичної структури влади, добре спланованих соціально-економічних програм, які надали великих результатів, сприяли розширенню можливостей жіночих організацій у своїх діях. Зміни у законодавстві за необхідності вирішення питань, пов'язаних із колом жіночих проблем, сприяли розвитку нових культурних традицій, які відповідали реаліям і потребам всіх членів французького суспільства, ставши перемогою жіночого руху на шляху до отримання свого повноцінного місця у всіх сферах життя. Декриміналізація абортів та введення дозволу на протизаплідні засоби стали одним із важливіших результатів діяльності жіночого руху і мали значення для всього

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції суспільства. Зміни до законодавства поліпшували не лише життя жінок, які мали можливість планувати циклічність подій свого життя, а і загалом французького подружжя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Барсукова А. В. Валери Жискар д'Естен о новой политике [Електронний ресурс] / А. В. Барсукова. – Режим доступу : [file:///C:/Users/Алена/Downloads/valeri-zhiskar-desten-o-novoy-demokratii%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Алена/Downloads/valeri-zhiskar-desten-o-novoy-demokratii%20(1).pdf). — Дата доступу : 01.08.2016 – Назва з титулу екрану.
2. Бовуар С. де. Трансатлантический роман. Письма к Нельсону Олгрёну. 1947–1964 / Симона де Бовуар. – М. : Искусство, 2003. – 616 с.
3. Движение за женскую эмансипацию [Електронний ресурс] // Серия '68 : Феминизм во Франции : розовая революция / [пер. с фр. И. Хатковская]. – Режим доступу : <http://n-europe.eu/content/p/3944>. – Дата доступу : 13.07.2016. – Назва з титулу екрану.
4. Декларация Международной конференции з прав людини. – Тегеран, 1968.
5. д'Эстен Ж. В. Власть и жизнь / Валери Жискар д'Эстен. – М. : Междунар. отношения, 1990. – 390с.
6. Елдин Д. Французский феминизм у XX ст. / Д. Елдин // Незалежний культурологічний часопис. – 2000. – №17. – С. 69–73.
7. Зуйкова Е. М. Феминология / Е. М. Зуйкова, Р. И. Ерусланова. – М. : Маркетинг, 2001. – 248 с.
8. Левченко К. Б. Права жінок : зміст, стан та перспективи розвитку : Монографія / К. Б. Левченко. – Харків : Вид-во НУВС, 2001. – 360 с.
9. Моисеев Г. Ч. Валери Жискар д'Эстэн : Новый стиль правой политики / Г. Ч. Моисеев // Французский ежегодник : Правые во Франции. – М., 2003. – С. 233–235.
10. Юдіна С. П. Гендерний розвиток у суспільстві / С. П. Юдіна. – К. : ПЦ «Фоліант», 2005. – 251 с.

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції

11. Beauvoir and Her Sisters : The Politics of Women's Bodies in France / Sandra Reineke. – University of Illinois Press, 2000. – 128 p.

12. Halimi G. La Cause des femmes / Gisèle Halimi. – Paris : Grasset, coll. « Enjeux », 1973, – 206 p. про справу бобіні.

13. L'adoption : données médicales, psychologiques et sociales / par le Prof. Clément Launay,... le D Michel Soulé,... Simone Veil... – Paris : Éditions E.S.F., 1968. – 223 p.

14. La Présidente – maîtresse Gisèle Halimi [Електронний ресурс] / Choisir la cause des femmes. – Режим доступу : <http://www.choisirlacausedesfemmes.org/qui-sommes-nous/la-presidente.html>. – Дата доступу : – 03.08.2016. – Назва з титулу екрана.

15. L'édito de Gisèle Halimi – La femme outragée, la consommatrice consommée [Електронний ресурс] / Choisir la cause des femmes. – Режим доступу : http://www.choisirlacausedesfemmes.org/uploads/documents/journal90_1.pdf. – Дата доступу : – 03.08.2016. – Назва з титулу екрана.

16. L'édito de Gisèle Halimi – Le monde a-t-il (encore) besoin de féministes? / [Електронний ресурс] / Choisir la cause des femmes. – Режим доступу : http://www.choisirlacausedesfemmes.org/uploads/documents/journal91_1.pdf. – Дата доступу : – 03.08.2016. – Назва з титулу екрана.

17. Le manifeste des 343 salopes (1971) [Електронний ресурс] // Le Nouvel Observateur. – 1971. – 5 avril. – Режим доступу : <http://www.port.ac.uk/special/france1815to2003/chapter11/documents/filetodownload,18199,en.pdf>. – Дата доступу : 16.10.2013. – Назва з титулу екрана.

18. Le mouvement féministe des années 1960 et 1970 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.union-communiste.org/?FR-archp-show-1995-4-57-412-x.html>. – Дата доступу : – 09.04.2015. – Назва з титулу екрана.

19. Le Procès de Bobigny. – La Canada, 2007.

20. Le procès de Bobigny et la désobéissance Civile [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lespoirenligne.com/proces-bobigny-manifeste-343->

А. Власова. Вплив жіночого руху на вирішення питання декриміналізації абортів у Франції
desobeissance-civiletemps-modernes-spectacle/ – Дата доступу : – 03.08.2016. –
Назва з титулу екрана.

21. Le procès de Bobigny [Електронний ресурс] // La cause des femmes. –
Режим доступу : [http://www.lagbd.org/index.php/Le_procès_de_Bobigny_:_La_cause_des_femmes_\(fr](http://www.lagbd.org/index.php/Le_procès_de_Bobigny_:_La_cause_des_femmes_(fr). – Дата доступу : – 03.04.2013. – Назва з титулу екрана.

В течение длительного времени в силу преобладающих стереотипов патриархального общества женщины во Франции оставались заперты в рамках быта и материнства. Они не имели возможности свободно распоряжаться своей жизнью, самостоятельно решать и выбирать свой профессиональный путь. В ходе трансформации французского общества женщины получили право голоса и стремились к экономической независимости, социальной определенности и правовой защищенности. Для получения большей уверенности и равенства женщины требовали права свободно и самостоятельно планировать свою жизнь. Преградой на пути к своей личной реализации стала невозможность женщин осуществлять самостоятельный контроль над репродуктивными функциями своего организма. Во Франции действовали жесткие запреты на операции по прерыванию беременности и противозачаточные средства, что объединило женщин в борьбе за защиту своих прав, декриминализации аборт и введения разрешения на контрацепцию.

Ключевые слова: Франция, женщины, общество, декриминализация, легализация, аборт, контрацепция.

For a long time french women were closed in meshes of every day life and motherhood according to prevailing stereotypes patriarchal societies. They didn't have an opportunity to dispose independently of the life, to independently solve and choose the professional way. The transformation of French society permitted women to have the right to vote and they aimed at economic independence, social definiteness and legal security. Women wanted to have a right freely and independently to plan the life for acquiring more a self-confidence and equality. The personal realization of women was impossible because they couldn't control reproductive functions of own organism. In France worked the rigid bans on operations on termination of pregnancy and on contraceptive tablets and women banded together to protect their rights, decriminalize abortion and to get permission to use contraception

Key words: France, women, a society, a decriminalization, a legalization, an abortion, a contraception.